

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2003

22 JUILLET 2003

Proposition de loi permettant aux caisses d'assurances sociales de renoncer aux majorations portant sur les cotisations sociales dues par les travailleurs indépendants

(Déposée par M. René Thissen et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 27 octobre 1999 (doc. Sénat, n° 2-128/1 — 1999/2000).

1. Délai de paiement des cotisations sociales : principe

En principe, les cotisations sociales des personnes assujetties au statut social des travailleurs indépendants doivent être versées à la caisse d'assurances sociales à laquelle le travailleur indépendant est affilié pour le dernier jour du trimestre correspondant à la période pour laquelle ces cotisations sont dues. En fait, peu importe la date à laquelle le compte de l'assujetti est débité, le seul élément important est que la caisse d'assurances sociales ait enregistré le paiement des cotisations pour le dernier jour du trimestre concerné.

Un exemple: les cotisations sociales afférentes au deuxième trimestre 1998 doivent être enregistrées par la caisse d'assurances sociales le 30 juin 1998 au plus tard.

2. Majorations

Si un assujetti n'a pas payé, à la fin d'un trimestre, la cotisation dont il est redevable pour ce trimestre,

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2003

22 JULI 2003

Wetsvoorstel strekkende om de sociale-verzekeringskassen te ontslaan van de verplichting een verhoging toe te passen op de door de zelfstandigen verschuldigde bijdragen

(Ingediend door de heer René Thissen c.s.)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 27 oktober 1999 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 2-128/1 — 1999/2000).

1. Termijn voor de betaling van de sociale bijdragen : beginsel

De sociale bijdragen van personen op wie het sociaal statuut der zelfstandigen van toepassing is, moeten aan de sociale-verzekeringskas waarbij de zelfstandige is aangesloten, in beginsel betaald zijn uiterlijk de laatste dag van het kwartaal waarvoor die bijdragen verschuldigd zijn. In feite heeft het geen belang op welke datum de rekening van de zelfstandige gedebiteerd wordt, het enige belangrijke is dat de betaling van de bijdragen bij de sociale-verzekeringskas geregistreerd is de laatste dag van het betrokken kwartaal.

Een voorbeeld: de sociale bijdragen betreffende het tweede kwartaal 1998 moeten uiterlijk op 30 juni 1998 bij de sociale-verzekeringskas geregistreerd zijn.

2. Verhogingen

Heeft een zelfstandige zijn bijdrage op het einde van een kwartaal niet betaald, dan wordt de bijdrage

celle-ci ou la partie qui n'en a pas été payée est majorée de 3 % à l'expiration de chaque trimestre civil.

Aussi longtemps que cette cotisation n'a pas été entièrement payée, la majoration est appliquée à nouveau à l'expiration de chaque trimestre civil suivant (article 44, § 1er, de l'arrêté royal du 19 décembre 1967 portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants).

De plus, si l'assujetti n'a pas payé ou n'a pas totalement payé à la fin d'une année civile les cotisations qui lui ont été réclamées pour la première fois au cours de cette année, une majoration supplémentaire unique de 7 % est appliquée au 1er janvier de l'année civile suivant sur la partie de ces cotisations qui n'a pas été payée (article 44bis de l'arrêté royal du 19 décembre 1967 précité tel qu'introduit par l'arrêté royal du 10 juillet 1996).

Un exemple : si une caisse d'assurances sociales est créditée le 2 janvier 1998 des cotisations sociales dues pour le quatrième trimestre 1997, l'assujetti verra ses cotisations sociales du quatrième trimestre 1997 majorées de 10 % pour non paiement desdites cotisations pour le 31 décembre 1997.

3. Renonciation aux majorations

L'Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI) peut renoncer en tout ou en partie au paiement des majorations si l'une des situations suivantes est rencontrées :

— le débiteur peut faire état d'un cas de force majeure;

— le débiteur, en raison de la nature spéciale de l'activité exercée, pouvait de bonne foi se considérer comme n'étant pas assujetti au statut social des travailleurs indépendants;

— dans tout cas digne d'intérêt.

En pratique, l'INASTI n'accorde pas de telles dispenses lorsque l'origine de la majoration est le versement tardif des cotisations sociales.

4. Objet de la proposition de loi

Le but de la présente proposition de loi n'est pas d'en revenir à la situation antérieure où l'on acceptait *de facto* les paiements des cotisations sociales jusque dans le courant de la première (voire deuxième semaine) du premier mois suivant le trimestre considéré. Ce serait retrouver l'effet pervers déjà dénoncé : ce délai accepté dans les faits devient la règle légale !

die hij voor dat kwartaal verschuldigd is of het niet-betaalde deel van die bijdrage verhoogd met 3 % na het verstrijken van elk kalenderkwartaal.

Zolang die bijdrage niet volledig is betaald, wordt die verhoging bij het verstrijken van elk kalenderkwartaal opnieuw toegepast (artikel 44, § 1, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen).

Heeft de zelfstandige op het einde van een kalenderjaar de bijdragen die in de loop van dat jaar voor het eerst van hem zijn gevorderd, bovendien niet of niet volledig betaald, dan wordt op 1 januari van het daaropvolgende kalenderjaar een eenmalige bijkomende verhoging van 7 % toegepast op het niet-betaalde gedeelte van deze bijdragen (artikel 44bis van het bovengenoemde koninklijk besluit van 19 december 1967, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 10 juli 1996).

Voorbeeld: worden de sociale bijdragen verschuldigd voor het vierde kwartaal 1997 op de rekening van een sociale verzekeringskas gecrediteerd op 2 januari 1998, dan worden die sociale bijdragen voor het vierde kwartaal 1997 verhoogd met 10 % omdat ze op 31 december 1997 niet zijn betaald.

3. Niet-toepassing van de verhogingen

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) kan ervan afzien de verhogingen geheel of gedeeltelijk toe te passen in een van de volgende gevallen :

— de schuldenaar kan zich beroepen op overmacht;

— de schuldenaar kon zich wegens de speciale aard van de uitgeoefende activiteit te goeder trouw beschouwen als niet-onderworpen aan het sociaal statuut der zelfstandigen;

— andere behartigenswaardige gevallen.

In de praktijk staat het RSVZ geen vrijstelling toe wanneer de verhoging het gevolg is van de niet-tijdige betaling van de sociale bijdragen.

4. Doel van dit wetsvoorstel

Wij willen zeker niet terugkeren tot de oude gewoonte toen *de facto* werd geaccepteerd dat de sociale bijdragen werden betaald tot in de loop van de eerste of zelfs de tweede week van de eerste maand volgend op het kwartaal waarvoor de bijdragen verschuldigd waren. Zo zou men immers opnieuw terecht komen in de nefaste situatie dat de in de praktijk aanvaarde termijn de wettelijke regel wordt !

L'objectif est plutôt de ne pas pénaliser les assujettis qui paient régulièrement et dans les délais leurs cotisations sociales mais qui, une fois et pour des raisons non considérées comme « dignes d'intérêt » par l'INASTI, paient leurs cotisations sociales avec un ou deux jours de retard (exemple : un versement effectué le 26 décembre et qui, en raison de la fermeture de la banque, n'arrive sur le compte de la caisse d'assurances sociales que le 2 janvier).

Les conditions émises dans la proposition de loi (avoir payé ses cotisations sociales durant 1 an de façon ininterrompue, sans être redevable de majoration et sans avoir bénéficié d'une dispense de paiement de majoration) empêchent de faire de cette dérogation une règle légale de paiement tardif.

Dans la mesure où cette dérogation est définie strictement et pour éviter de recourir à la procédure plus contraignante qu'est l'introduction de la demande de dispense à l'INASTI, nous proposons que cette dispense soit accordée par la caisse d'assurances sociales elle-même, avec obligation d'information vis-à-vis de l'assujetti concerné et de l'INASTI.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

Il permet aux caisses d'assurances sociales de ne pas appliquer les majorations de 3 et 7 % précitées lorsque les conditions précises reprises ci-après sont remplies :

— l'assujetti paie des cotisations sociales depuis au moins 1 an (4 trimestres précédant le trimestre en cause) de façon ininterrompue;

— l'assujetti n'a pas, au cours de cette année, été redevable de majorations, même s'il a été dispensé du paiement de ces majorations par l'INASTI;

— le retard de paiement de cotisations sociales ne peut excéder 5 jours ouvrables.

Tant l'assujetti que l'INASTI doivent être informés de la décision de la caisse d'assurances sociales, puisqu'une telle dérogation ne pourra pas se renouveler avant un nouveau délai de 1 an (l'assujetti venant de bénéficier d'une dispense de paiement d'une majoration).

René THISSEN.
Christian BROTCORNE.
Clotilde NYSENS.
Luc PAQUE.

*
* *

Wat we wel willen is dat geen sanctie wordt opgelegd aan zelfstandigen die hun sociale bijdragen regelmatig en binnen de gestelde termijnen betalen maar die een enkele keer en om redenen die door het RSVZ niet als « behartigenswaardig » worden beschouwd, hun sociale bijdragen met een of twee dagen vertraging betalen (voorbeeld: een op 26 december gedane storting die wegens de sluiting van de bank pas op 2 januari op de rekening van de sociale-verzekeringkas gecrediteerd wordt).

De voorwaarden die het wetsvoorstel stelt (zijn sociale bijdragen gedurende 1 jaar ononderbroken hebben betaald, geen verhoging verschuldigd zijn en niet vrijgesteld zijn van de betaling van een verhoging) zullen voorkomen dat deze afwijking verwordt tot een wettelijke regel voor het niet-tijdig betalen van de bijdragen.

Aangezien deze afwijking nauwkeurig omschreven is en om geen aanvraag tot vrijstelling bij het RSVZ te moeten indienen, wat een veel omslachtiger procedure is, stellen wij voor dat de sociale-verzekeringkas die vrijstelling zelf toestaat, onder de verplichting de betrokken zelfstandige en het RSVZ daarvan op de hoogte te brengen.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Het artikel staat toe dat de sociale-verzekeringkassen de hierboven bedoelde verhogingen met 3 en 7 % niet toepassen wanneer is voldaan aan de hiernavolgende voorwaarden:

— de zelfstandige heeft sedert ten minste 1 jaar (4 kwartalen voorafgaand aan het betrokken kwartaal) ononderbroken sociale bijdragen betaald;

— de zelfstandige is gedurende dat jaar nooit verhogingen verschuldigd geweest, zelfs al is hij door het RSVZ vrijgesteld van de betalingen van die verhogingen;

— de vertraging bij het betalen van de sociale bijdragen mag vijf werkdagen niet te boven gaan.

Zowel de betrokken zelfstandige als het RSVZ moeten op de hoogte worden gebracht van de beslissing van de sociale-verzekeringkas aangezien een dergelijke afwijking pas na een nieuwe termijn van 1 jaar toegestaan kan worden (de betrokken zelfstandige wordt immers vrijgesteld van de betaling van een verhoging).

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Un article 44ter, rédigé comme suit, est inséré dans l'arrêté royal du 19 décembre 1967 portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants :

« Art. 44ter. — Lorsque l'assujetti a régulièrement et de façon ininterrompue payé ses cotisations sociales durant les 4 trimestres précédant le trimestre en cause, sans être redevable de majorations et sans avoir bénéficié de dispense de paiement desdits majorations, et que, pour le trimestre en cause, la caisse d'assurances sociales enregistre le paiement de ses cotisations sociales avec un retard maximum de 5 jours ouvrables, la caisse d'assurances sociales peut renoncer aux majorations prévus aux articles 44, § 1er, et 44bis.

Si la caisse d'assurances sociales fait usage de cette possibilité, elle en avertit par écrit :

— d'une part, l'assujetti endéans les 30 jours calendriers de l'enregistrement des cotisations sociales;

— d'autre part, l'INASTI endéans les 30 jours calendrier de la notification de sa décision à l'assujetti. »

Art. 3

La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 2004 et s'applique, pour la première fois, pour les cotisations sociales dues pour le quatrième trimestre 2003.

23 juin 2003.

René THISSEN.
Christian BROTCORNE.
Clotilde NYSENS.
Luc PAQUE.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen wordt een artikel 44ter ingevoegd luidende :

« Art. 44ter. — Wanneer de onderworpenen zijn sociale bijdragen regelmatig en ononderbroken heeft betaald gedurende 4 kwartalen die aan het betrokken kwartaal voorafgaan, hij geen verhogingen verschuldigd is geweest en niet is vrijgesteld van de betaling van dergelijke verhogingen en wanneer de betaling van zijn sociale bijdragen voor het betrokken kwartaal bij de sociale-verzekeringkas wordt geregistreerd met een vertraging van maximum vijf werkdagen, kan de sociale-verzekeringkas afzien van de in de artikelen 44, § 1, en 44bis bedoelde verhogingen.

Maakt de sociale-verzekeringkas gebruik van die mogelijkheid, dan deelt zij dat schriftelijk mee :

— enerzijds aan de onderworpenen binnen 30 kalenderdagen na de registratie van de betaling van de sociale bijdrage;

— anderzijds aan het RSVZ binnen 30 kalenderdagen na de kennisgeving van haar beslissing aan de onderworpenen. »

Art. 3

Deze wet treedt in werking op 1 januari 2004 en wordt voor de eerste keer toegepast op de sociale bijdragen die voor het vierde kwartaal 2003 verschuldigd zijn.

23 juni 2003.